

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 394/2025
10.07.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца ДП „БОРЕЛИ“ Производња обуће, унутрашња и спољна трговина - у стечају, Сомбор, чији је пуномоћник Горица Марков, адвокат из ..., против туженог „БОРОВО“ ДД Вуковар, Република Хрватска, чији је пуномоћник Ђорђе Николић, адвокат из ..., ради утврђења, вредност предмета спора 45.000.000,00 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 437/25 од 27.03.2025. године, у седници одржаној дана 10.07.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 437/25 од 27.03.2025. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Сомбору П 83/24 од 26.09.2024. године, у ставу првом изреке, утврђено је да тужилац има право коришћења на некретнинама у друштвеној својини уписаним у лист непокретности број ... КО Сомбор 1, парцела бр. .../..., зграда бр. 1 осталих индустријских делатности - фабрика обуће површине 5 ари 65 м², зграда бр. 2 осталих индустријских делатности - фабрика обуће површине 33 ари 88 м², града бр. 3 осталих индустријских делатности - фабрика обуће површине 97 м², зграда бр. 4 осталих индустријских делатности - фабрика обуће површине 3 ари 33 м² и земљиште уз зграду површине 5 ха 56 ари 44 м², те је обавезан тужени да трпи да се на основу ове пресуде изврши пренос права коришћења са туженог на тужиоца на наведеним непокретностима. У ставу другом изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 1.630.194,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 437/25 од 27.03.2025. године, у ставу првом изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда. У ставу другом изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против другостепене пресуде тужени је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да Врховни суд преиначи нижестепене пресуде, односно исте укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење. У одговору на ревизију тужилац је оспорио ревизијске наводе туженог, а трошкове поводом састава одговора на ревизију је тражио и определио.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11..10/23 – др. закон) Врховни суд је одлучио да ревизија туженог није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Наводи којима ревидент указује на то да је другостепени суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из чл. 374. став 1. у вези чл. 396. став 1. ЗПП јер је пропустио да цени жалбене наводе нису разлог за изјављивање ревизије. Садржина другостепене одлуке, којом се одбија жалба, прописана је у члану 396. ст. 2. Закона о парничном поступку, па у том погледу другостепени суд није у обавези да детаљно образлаже своју одлуку уколико прихвата чињенично стање утврђено пред првостепеним судом, као и примену материјалног права. Суштински ревидент указује на погрешну примену чл. 8. Закона о парничном поступку који се тиче оцене доказа од стране првостепеног суда, што не може бити разлог за изјављивање ревизије.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је настао организовањем дела пословних јединица некадашњег ДП Југословенског комбината гуме и обуће „Борово“ из Републике Хрватске, које су се налазиле на територији Републике Србије. У складу са Уредбом о организовању делова предузећа, чије је седиште на територији Републике Словеније, Републике Босне и Херцеговине и Републике Хрватске, организовано је Друштвено предузеће за унутрашњу и спољну трговину „Борово трговина“ Београд, које се касније спојило са предузећем које је основано одлуком Збора радника погона кожне обуће у Сомбору - некадашњег Југословенског комбината гуме и обуће „Борово“ од 31.05.1991. године, а које је касније променило пословно име из ДОО „Борово-Сомбор“ у пословно име Производња обуће, унутрашња и спољна трговина ДОО „Борели“ Сомбор. По основу статусне промене спајања Друштвеног предузећа за унутрашњу и спољну трговину „Борово-трговина“ Београд и Предузећа Производња обуће, унутрашња и спољна трговина ДОО „Борели“ Сомбор, у регистарском улошку Привредног суда у Сомбору, а по решењу од 01.07.1997. године, уписано је ново предузеће настало спајањем под пословним именом „Борово - Борели“ Производња обуће, унутрашња и спољна трговина ДОО Сомбор. Након тога, решењем Привредног суда у Сомбору од 30.06.2000. године уписана је промена статуса, те пословног имена, тако што је уместо „Борово – Борели“ Производња обуће, унутрашња и спољна трговина д.о.о. Сомбор уписано ДП „Борели“ Производња обуће, унутрашња и спољна трговина Сомбор. Даље, решењем Агенције за привредне регистре од 10.11.2008. године у складу са одлуком Агенције за приватизацију од 21.10.2008. године, у регистар привредних субјеката АПР-а уписана је промена пословног имена од ранијег ДП „Борели“ Производња обуће, унутрашња и спољна трговина Сомбор у ДП „Борели“ Производња обуће, унутрашња и спољна трговина - у реструктурирању Сомбор. Решењем АПР од 03.09.2014. године извршена је промена пословног имена, тако што је у пословном имену брисано „у реструктурирању.“ Над тужиоцем је

отворен стечајни поступак решењем првостепеног суда од 15.07.2016. године, који је још у току. Тужени ДД „Борово“ Вуковар је инострано правно лице, организовано је 18.03.1994. године од делова некадашњег Југословенског комбината гуме и обуће „БОРОВО“ из Борова на подручју Републике Хрватске и води се као једини правни следбеник некадашњег ДП Југословенски комбинат гуме и обуће „БОРОВО“ према потврди Трговачког суда у Осијеку. Дана 06.05.2005. године извршена је промена уписа носиоца права друштвене својине на објектима и права коришћења на парцели .../... КО Сомбор 1 са до тада уписаног носиоца ДП „Борели“ Сомбор на новог носиоца „Борово“ ДП Борово насеље, а на основу решења Општинског суда у Сомбору и решења Окружног суда у Сомбору. Потом је 20.10.2006. године дозвољен упис промене назива носиоца права коришћења на непокретностима уписаним у лист непокретности број ... КО Сомбор 1, парцела бр. .../... у „Борово“ ДД Вуковар, а на основу захтева „Борово“ ДД Вуковар, ради промене уписа назива носиоца права на основу увида у потврду Трговачког суда у Осијеку од 25.04.2003. године и извода из судског регистра Трговачког суда у Осијеку од 25.05.2005. године. Тужилац је извршио санацију и реконструкцију објеката оштећеног бомбардовањем од стране НАТО пакта сопственим средствима, која су обезбеђена инвестиционим кредитом од стране Фонда за развој Републике Србије и на основу Уговора о суфинансирању радова од 18.04.2000. године. Тужилац након бомбардовања није градио нови објекат, нити је вршио тоталну реконструкцију, већ је извршио реконструкцију дела производне хале, која је уништена. Тужилац је у поседу реконструисаног објекта, а исти се не користи према намени за коју је изграђен.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су на становишту да је тужбени захтев основан. Према налажењу нижестепених судова, како је током поступка утврђено да је тужилац привредно друштво које је настало организовањем дела пословних јединица некадашњег друштвеног предузећа Југословенског комбината гуме и обуће „Борово“ из Републике Хрватске, при чему се поверена друштвена имовина дела пословне јединице у Републици Србији налазила на територији Републике Србије, међу којом су и предметне непокретности, то је тужилац, у складу са Уредбом о заштити имовине делова предузећа чије је седиште на територији бивших република СФРЈ, једини носилац права коришћења на предметним непокретностима. Нижестепени судови су имали у виду да је на спорним некретностима тренутно у катастру уписано право коришћења туженог. Међутим, за то, према становишту нижестепених судова, није било основа и упис иностраног правног лица као носиоца права коришћења на непокретностима у друштвеној својини не може опстати као правноваљан. То право може имати искључиво резидент Републике Србије, друштвено предузеће које је организовано и које наставља са радом уз право коришћења поверене друштвене имовине у складу с Уредбом о заштити имовине делова предузећа чије је седиште на територији бивших република СФРЈ. Тужени није резидент Републике Србије, већ је резидент Републике Хрватске. Правни основ за решавање његових евентуално стечених својинских права, дефинисан је Анексом Г Споразумом о питањима сукцесије, закљученим између бивших република СФРЈ, којим се регулишу питања приватне својине и стечених права. Међутим, Анекс Г Споразума о питањима сукцесије није непосредно применљив. Његовој примени, како нижестепени судови сматрају, нужно претходи закључење билатералних споразума међу бившим републикама СФРЈ, у конкретном случају Републике Србије и Републике Хрватске, а који споразум није закључен.

Врховни суд налази да су нижестепени судови правилно применили материјално право и правноснажно усвојили тужбени захтев.

Уредбом о заштити имовине делова предузећа чије је седиште на територији бивших република СФРЈ, која је ступила на снагу 01.06.2001. године и која је са изменама и допунама из 2008, 2009, 2010. и 2011. године и данас на снази, прописано је да се њоме уређује заштита друштвене имовине делова предузећа у Републици Србији, чије је седиште на територији република бивше СФРЈ и то Републике БиХ, Републике Словеније и Републике Хрватске; затим заштита права запослених у тим пословним јединицама, као и попис делова предузећа из Републике Србије на територији наведених република бивше СФРЈ. Одредбом чл. 2. ст. 1. Уредбе прописано је да ће се одлуком коју доносе запослени пословне јединице организовати као друштвено предузеће или ће се припојити другом друштвеном предузећу, ако то нису учинили до дана ступања на снагу ове Уредбе. Према ставу 2. истог члана, почетна имовина за оснивање предузећа из става 1. овог члана је имовина пословне јединице са билансним стањем на дан 31.12.1991. године. Осталим одредбама, предвиђено је учешће надлежних државних органа у доношењу одлука о организовању предузећа, односно о условима и начину коришћења средстава.

Наведеном Уредбом је стављено под непосредну контролу Владе Републике Србије свако организовање друштвених предузећа од имовине делова предузећа која се налази у Републици Србији, а чије је седиште на територији република бивше СФРЈ, затим услови и начин коришћења средстава, отуђење, оптерећење и располагање друштвеном имовином. Друштвена предузећа, која су организована по наведеним прописима, настављају са радом уз право коришћења поверене друштвене имовине у складу с Уредбом, односно правни основ коришћења предметних непокретности од стране тужиоца је управо Уредба о заштити имовине делова предузећа чије је седиште на територији бивших република СФРЈ. Стога, сагласно наведеној Уредби, правилан је закључак нижестепених судова да је тужилац привредно друштво - настало организовањем дела пословних јединица некадашњег друштвеног предузећа Југословенског комбината гуме и обуће „Борово“ из Републике Хрватске, при чему се поверена друштвена имовина налазила на територији Републике Србије, међу којом су и предметне непокретности, па је тужилац у складу с поменутом Уредбом једини носилац права коришћења на предметним некретностима, које се налазе на територији Републике Србије. Ревизијом туженог оспорава се изнето становиште. Према наводима ревидента Анекс Г Споразума о питањима сукцесије може се непосредно примењивати, без било каквих билатералних уговора, при чему је такво становиште у другим поступцима имао и другостепени суд, као и Врховни суд Србије 2004. године. Врховни суд не прихвата ревизијске наводе туженог. Тужени тврди да је постао имовинском трансформацијом свог претходника власник предметних непокретности. Међутим, такве непокретности, након својинске трансформације претходника туженог и даље морају опстати у режиму друштвене својине из разлога што према стању у списима изостају околности које би водиле промени природе својине на непокретностима. Тужени, сада деоничко друштво, свој правни статус односно правну форму, може мењати према прописима државе где има регистровано седиште („lex societatis“), али то не значи да се променом статуса према прописима матичне државе аутоматски и истовремено мења облик својине на непокретностима које се налазе у другој држави. Стога, тужени се свакако не може квалификовати као власник предметних непокретности, како у ревизији истиче. Носилац права коришћења ствари у друштвеној својини има право на правносвојинску и државинску заштиту. Али, то

право могу остварити искључиво резиденти Републике Србије, подложни њеном уставноправном режиму својинске трансформације друштвене својине у друге уставом предвиђене облике својине (кроз процес приватизације установљен регулативом Републике Србије). Тужени није резидент Републике Србије, већ је резидент Републике Хрватске, као бивше чланице Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (даље у тексту: СФРЈ). Зато је правни основ за решавање о праву својине, дефинисан Анексом Г Споразумом о питањима сукцесије, закљученим између бивших република СФРЈ, којим се регулишу питања својине и стечених права. Међутим, Анекс Г Споразума о питањима сукцесије није непосредно применљив. Његовој примени нужно претходи закључење билатералних споразума међу бившим републикама СФРЈ, у конкретном случају Републике Србије и Републике Хрватске. Овакво становиште изражено је у одлуци Европског суда за људска права у предмету „Младост Турист“ АД Београд против Хрватске, број 73035/14 од 30. јануара 2018. године. Притом, исто је већ раније прихваћено у одлуци Врховног касационог суда Прев 382/17 од 29.06.2018. године.

Сходно изнетом, а супротно ревизијским наводима, не постоје услови за непосредну примену Анекса Г Споразума о питањима сукцесије. Тиме изостаје постојање дипломатског реципроцитета између Републике Србије и Републике Хрватске у питањима остваривању заштите права изведених из права својине као његових стечених права. Отуда, за остваривање овакве заштите нужно је постојање фактичког реципротитета, које је предмет доказивања. Терет доказивања ове околности свакако је на лицу које изводи постојање права за овакву правну заштиту. То је у овој правној ствари био тужени, а исти наведено није доказао. Последично томе, неосновани су наводи туженог да је другостепени суд у потпуности занемарио својинску трансформацију туженог.

Основ за стицање права коришћења тужиоца и уписа наведеног права у регистру непокретности јесте наведена Уредба о заштити имовине делова предузећа чије је седиште на територији бивших република СФРЈ. Без утицаја је ревизијски навод туженог у којем је истакао да наведена Уредба не може бити изнад Споразума о сукцесији. Ово стога што се наведена Уредба као правни акт не налази у хијерархији правних аката изнад Споразума о сукцесији, међутим, како је претходно наведено, Споразум о сукцесији се не примењује непосредно већ на основу билатералних споразума, при чему је закључење таквих споразума у конкретном случају изостало.

Следом свега наведеног, неоснована је ревизија туженог, те је Врховни суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке пресуде.

На основу овлашћења из члана 165. став 1. Закона о парничном поступку одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова у вези са поднетим одговором на ревизију као у ставу другом изреке ове одлуке јер се не ради о потребним трошковима у смислу члана 154. Закона о парничном поступку.

Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић